EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

15. detsember 2009 *

Kohtuasjas C-372/05,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 7. oktoobril 2005 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga, G. Wilms, D. Triantafyllou ja H. Støvlbæk, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Saksamaa Liitvabariik, esindaja: M. Lumma, keda abistas *Rechtsanwalt* C. von Donat,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

keda toetavad:

Taani Kuningriik, esindaja: J. Bering Liisberg,

Kreeka Vabariik, esindajad: E.-M. Mamouna, A. Samoni-Rantou ja K. Boskovits, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

Soome Vabariik, esindajad: E. Bygglin ja A. Guimaraes-Purokoski, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, E. Levits ja C. Toader, kohtunikud C. W. A. Timmermans, A. Borg Barthet (ettekandja), M. Ilešič, J. Malenovský ja U. Lõhmus,

kohtujurist: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 25. novembri 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 10. veebruari 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Komisjon palub esitatud hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Saksamaa Liitvabariik keeldus sõjavarustuse impordi tollimaksuvabastuse – mida ei ole ühenduse tollialastes õigusnormides ette nähtud – põhjendusel ajavahemikul 1. jaanuarist 1998 kuni 31. detsembrini 2002 omavahendite summa arvutamisest ja üle kandmisest ning keeldus maksmast viivitusintressi nende omavahendite komisjonile kättesaadavaks tegemata jätmise eest, siis on nimetatud liikmesriik rikkunud kohustusi, mis tulenevad nõukogu 29. mai 1989. aasta määruse (EMÜ, Euratom) nr 1552/89, millega rakendatakse ühenduse omavahendite süsteemi käsitlev otsus 88/376/EMÜ, Euratom (EÜT L 155, lk 1), muudetud nõukogu 8. juuli 1996. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 1355/96 (EÜT L 175, lk 3; edaspidi „määrus nr 1552/89”), artiklitest 2 ja 9–11 ning nõukogu 22. mai 2000. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1150/2000, millega rakendatakse ühenduse omavahendite süsteemi käsitlev otsus 94/728/EÜ, Euratom (EÜT L 130, lk 1; ELT eriväljaanne 01/03, lk 169) artiklitest 2 ja 9–11.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

2 Nii nõukogu 24. juuni 1988. aasta otsuse 88/376/EMÜ, Euratom ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 185, lk 24; ELT eriväljaanne 01/01, lk 176) kui ka 31. oktoobri 1994. aasta otsuse 94/728/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 293, lk 9) artikli 2 lõige 1 näeb ette:

„Järgmisi tulusid käsitatakse ühenduste eelarvesse kavandatud omavahenditena:

[…]

b) ühise tollitariifistiku maksumäärad ja muud tollimaksud, mille ühenduste institutsioonid on kehtestanud või kehtestavad kolmandate riikidega kauplemise suhtes, ning Euroopa Söe- ja Teraseühenduse asutamislepingus käsitletud toodete suhtes kehtestatud tollimaksud;

[…]".

3 Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307; edaspidi „ühenduse tolliseadustik”), artikkel 20 sätestab:

„1. Tollivõla tekkimisel seaduse alusel tasumisele kuuluvad tollimaksud põhinevad Euroopa ühenduste tollitariifistikul.

[…]

3. Euroopa Ühenduste tollitariifistiku moodustavad:

a) kauba koondnomenklatuur;

[…]

c) koondnomenklatuuris hõlmatud toodete suhtes tavaliselt kohaldatavad maksumäärad ja muud maksustamiselemendid:

– tollimaksud

[…]

d) tariifsed soodusmeetmed lepingutes, mis ühendus on sõlminud teatavate riikide või riikide rühmadega ja milles nähakse ette tariifne sooduskohtlemine;

e) tariifsed soodusmeetmed, mille ühendus on teatavate riikide, riikide rühmade või territooriumide suhtes ühepoolselt kehtestanud;

f) ühepoolsed peatamismeetmed, millega nähakse ette teatavatelt kaupadelt tasumisele kuuluvate imporditollimaksude vähendamine või nendest vabastamine;

g) muud tariifsed meetmed, mis on ette nähtud ühenduse muude õigusaktidega.

[…]”.

4 Ühenduse tolliseadustiku artikli 217 lõige 1 sätestab:

„Iga tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu summa, edaspidi „tollimaksu summa”, arvutab toll niipea, kui on saanud vajalikud andmed, ja märgib selle

arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale (arvestuskanne).

[…]”.

5 Euroopa Liidu Nõukogu on ühenduse omavahendite komisjonile kättesaadavaks tegemiseks võtnud vastu määruse nr 1552/89, mis kuulus kohaldamisele käesolevas kohtuasjas käsitletaval ajavahemikul kuni 30. maini 2000. See määrus on asendatud määrusega nr 1150/2000, millega kodifitseeriti määrus nr 1552/89 ilma selle sisu muutmata; uus määrus kehtib alates 31. maist 2000.

6 Määruse nr 1552/89 artikkel 2 näeb ette:

„1. Käesoleva määruse kohaldamisel määratakse otsuse 88/376/EMÜ, Euratom artikli 2 lõike 1 punktides a ja b märgitud ühenduse omavahendite maks kindlaks niipea, kui tollieeskirjades ettenähtud maksu arvestuskande ja võlgniku teavitamisega seotud tingimused on täidetud.

1a. Lõikes 1 märgitud kindlaksmääramise kuupäev on tollieeskirjades ettenähtud arvestusregistrisse kandmise kuupäev.

[…]”.

7 Kõnesoleva määruse artikli 9 lõige 1 sätestab:

„Iga liikmesriik kannab omavahendid artiklis 10 ettenähtud korras kontole, mis avatakse komisjoni nimel liikmesriigi riigikassas või liikmesriigi määratud asutuses.

See konto on tasuta."

8 Nimetatud määruse artikli 10 lõige 1 näeb ette:

„Pärast 10% mahaarvamist sissenõudmiskuludeks otsuse 88/376/EMÜ, Euratom artikli 2 lõikes 3 ettenähtud korras tehakse kanne kõnealuse otsuse artikli 2 lõike 1 punktides a ja b märgitud omavahendite kohta hiljemalt maksu käesoleva määruse artiklis 2 ettenähtud korras kindlaksmääramise kuule järgneva teise kuu 19. kuupäevale järgneval esimesel tööpäeval.

[…]".

9 Määruse nr 1552/89 artikkel 11 sätestab:

„Asjaomased liikmesriigid peavad kõikide viivituste eest ülekannete tegemisel artikli 9 lõikes 1 märgitud kontole maksma intressi liikmesriigi rahaturul lühiajaliste

finantstehingute maksetähtpäeval kehtiva intressimäära alusel, mida on tõstetud kahe protsendi võrra. Intressimäärale lisandub 0,25 protsenti iga viivitatud kuu kohta. Suurendatud määra kohaldatakse kogu viivitusaja suhtes."

10 Määruse nr 1150/2000 artikkel 22 näeb ette:

„Määrus (EMÜ, Euratom) nr 1552/89 tunnistatakse kehtetuks. Viiteid kõnealusele määrusele tõlgendatakse viidetena käesolevale määrusele ja neid loetakse vastavalt käesoleva määruse lisa A osas esitatud vastavustabelile."

11 Seega, kui mitte arvestada asjaolu, et määrustes nr 1552/89 ja nr 1150/2000 viidatakse vastavalt otsusetele 88/376 ja 94/728, on nende määruste artiklid 2 ja 9–11 sisuliselt identsed.

12 Määruse nr 1150/2000 artikli 10 lõikes 1 ette nähtud 10% suurust sissenõudmiskulude määra suurendati nõukogu 29. septembri 2000. aasta otsusega 2000/597/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 253, lk 42; ELT eriväljaanne 01/03, lk 200) 25%-ni.

13 Mainitud otsuse põhjenduses 1 on öeldud:

„24. ja 25. märtsil 1999. aastal Berliinis toimunud kohtumisel jõudis Euroopa Ülemkogu muu hulgas järeldusele, et ühenduste omavahendite süsteem peaks olema õiglane, läbipaistev, tasuv ja lihtne ning põhinema kriteeriumidel, mis parimal viisil väljendavad iga liikmesriigi suutlikkust anda oma panus sellesse süsteemi."

14 Nõukogu 21. jaanuari 2003. aasta määruse (EÜ) nr 150/2003 millega peatatakse teatavate relvade ja muu sõjaväevarustuse imporditollimaksud (EÜT L 25, lk 1; ELT eriväljaanne 02/13, lk 15), mis on vastu võetud EÜ artikli 26 alusel, põhjenduses 5 on öeldud:

„Et võtta arvesse liikmesriikide sõjasaladuse kaitset, tuleks tollimaksu peatamiseks sätestada spetsiaalsed haldusmenetlused. Selle liikmesriigi pädeva asutuse poolt väljaantud tõend (mida võiks kasutada ka ühenduse tolliseadustiku poolt nõutava tollideklaratsioonina), kelle relvajõududele relvad ja sõjaväevarustus on ette nähtud, oleks piisavaks tagatiseks nende tingimuste täitmisele. Deklaratsioon tuleks vormistada tõendina. On asjakohane määrata kindlaks selliste tõendite vorm ja lubada deklaratsiooni esitamisel ka andmetöötlusmeetodite kasutamist."

15 Selle määruse artikkel 1 näeb ette:

„Käesolev määrus sätestab kokkuleppelise imporditollimaksude peatamise tingimused teatavatele relvadele ja sõjaväevarustusele, mida impordivad kolmandatest riikidest liikmesriikide sõjalise riigikaitse eest vastutavad asutused või tehakse seda nende nimel."

16 Kõnesoleva määruse artikli 3 lõige 2 sätestab:

„Olenemata lõikest 1, võib tõendi ja imporditavad kaubad sõjasaladuse tõttu esitada mõnele muule liikmesriigi poolt selleks eesmärgiks määratud asutusele. Sel juhul saadab tõendit väljastav pädev asutus enne iga aasta 31. jaanuari ja 31. juulit oma liikmesriigi tollile kokkuvõtva aruande sellise impordi kohta. Aruanne hõlmab vahetult aruande esitamise kuule eelnenud 6-kuulist ajavahemikku. Selles on tõendite number ja väljaandmise kuupäev, importimise kuupäev ja tõendi alusel imporditud toodete koguväärtus ja brutokaal."

17 Määruse nr 150/2003 artikkel 8 näeb ette, et seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2003.

Kohtueelne menetlus

18 Komisjon teatas 20. detsembri 2001. aasta kirjas Saksamaa Liitvabariigile, et sõjavarustuse impordi suhtes aastast 1998 kehtiv tollimaksuvabastus tähendab ühenduse jaoks sellele vastavat omavahendite puudujääki. Komisjon tegi liikmesriigile ettepaneku vastavate eelarveaastate osas – alates aastast 1998 – saamata jäänud summa välja arvutada ning teha see komisjonile kättesaadavaks enne 31. märtsi 2002. Samuti teatas ta Saksamaa ametiasutustele kohustusest tasuda viivitusintressi arvates viimati nimetatud kuupäevast vastavalt määruse nr 1150/2000 artiklile 11.

19 Saksamaa Liitvabariik märkis 13. märtsi ja 6. mai 2002. aasta vastustes, et tal oli riigi oluliste julgeolekuhuvide kaitsmise eesmärgil õigus kalduda EÜ artikli 296 lõike 1

punkti b alusel kõrvale ühise tollitariifistiku kohaldamisest, kuna tegemist on spetsiaalselt sõjaliseks otstarbeks mõeldud varustuse impordiga.

20 24. märtsi 2003. aasta kirjas kordas komisjon oma algset nõuet, mis puudutas 1. jaanuarist 2003 varasemasse aega jäävat importi, arvestades et sellest kuupäevast hilisema aja suhtes kehtib määrus nr 150/2003.

21 Saksamaa Liitvabariik jäi 12. mai 2003. aasta vastuses kõnesolevate omavahendite kättesaadavaks tegemise osas senise seisukoha juurde.

22 Komisjon saatis 17. oktoobril 2003 Saksamaa Liitvabariigile märgukirja.

23 Saksamaa Liitvabariik kinnitas 19. jaanuari 2004. aasta vastuses oma varasemat seisukohta.

24 Olles Saksamaa Liitvabariigi vastusega tutvunud, saatis komisjon mainitud liikmesriigile 18. oktoobril 2004 põhjendatud arvamuse, milles tegi ettepaneku võtta kahe kuu jooksul põhjendatud arvamuse kättesaamisest selle täitmiseks vajalikke meetmeid. Saksamaa Liitvabariik vastas 16. detsembril 2004, et jääb senise seisukoha juurde.

25 Kuna Saksamaa Liitvabariik oli kandnud üle tingimuslikult 10 803 000 eurot, ilma et oleks selle summa osas eraldi välja toonud erinevaid imporditehinguid ja erinevaid perioode, palus komisjon, kel endal ei olnud piisavalt teavet kõnesoleva summa liigendamiseks, mainitud liikmesriigil 16. detsembri 2004. aasta kirjas seda viivise

väljaarvutamise eesmärgil teha. Kõnesolev liikmesriik keeldus 22. veebruari 2005. aasta vastuses seda teavet edastamast, märkides, et tegemist on salastatud teabega.

26 Kuna komisjon asus Saksamaa Liitvabariigi poolt esitatud andmete põhjal seisukohale, et kõnesolev liikmesriik ei ole põhjendatud arvamust järginud, esitas ta hagi käesoleva menetluse algatamiseks.

27 Euroopa Kohtu president andis vastavalt 23. veebruari 2006. aasta ja 4. mai 2006. aasta määrustega Taani Kuningriigile, Kreeka Vabariigile ja Soome Vabariigile loa menetlusse astumiseks.

Hagi

Vastuvõetavus

28 Saksamaa Liitvabariik esitab esiteks vastuvõetamatuse vastuväite, mis puudutab vorminõuete rikkumist hagi esitamisel, nimelt ebaõige õigusliku aluse valikut. Liikmesriik selgitab, et kuna ta tugineb vaidlusaluse sõjavarustuse impordi tollimaksuga maksustamata jätmisel EÜ artiklile 296, pole komisjonil õigust esitada hagi käesoleva kohtuasja algatamiseks EÜ artikli 226 alusel, vaid ta oleks pidanud kasutama EÜ artikli 298 teises lõigus ette nähtud erimenetlust.

29 Selles osas tuleb märkida, et komisjoni eesmärk käesoleva hagi esitamisel on tuvastada määruste nr 1552/89 ja 1150/2000 artiklite 2 ja 9–11 rikkumine. EÜ artikkel 298 on kohaldatav vaid juhul, kui komisjon oleks väitnud, et tegemist on EÜ artiklites 296 ja 297 ette nähtud pädevuse kuritarvitamisega.

30 Järelikult tuleb esimene vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.

31 Teiseks väidab Saksamaa Liitvabariik, et käesolev hagi on vastuvõetamatu, kuna komisjon ei ole suutnud juba hagi laadist tulenevalt EÜ asutamislepingu rikkumist tõendada. Arvestades et liikmesriik ei ole kohustatud komisjoni poolt palutud teavet esitama, siis ei ole komisjoni käsutuses vaidlusaluse impordi kohta piisavalt andmeid, mis võimaldaksid tal tõendada asutamislepingu rikkumist.

32 Saksamaa Liitvabariik väidab kolmandaks, et tal oli õigus jätta komisjoni palutud teave edastamata ning et seega on hagi, mis põhineb eeskätt niisugusel edastamata jätmisel, selles osas samuti vastuvõetamatu.

33 Saksamaa Liitvabariigi teise ja kolmanda vastuvõetamatuse vastuväite osas tuleb nentida, et need puudutavad ühelt poolt komisjoni tõendamiskoormist ja teiselt poolt EÜ artikli 296 kohaldatavust ja ulatust. Seega puudutavad need oluliselt rohkem komisjoni hagi põhjendatust kui selle vormi või nõuetekohasust.

34 Järelikult tuleb teine ja kolmas vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.

35 Neil asjaoludel tuleb komisjoni hagi tunnistada vastuvõetavaks.

Sisulised küsimused

Poolte argumendid

36 Komisjon väidab, et Saksamaa Liitvabariik on ekslikult tuginenud tollimaksu ülekandmisest keeldumisel EÜ artiklile 296, kuna tollimaksuga maksustamine ei ohusta selle liikmesriigi olulisi julgeolekuhuve.

37 Komisjoni hinnangul on väär Saksamaa Liitvabariigi mõttekäik, mille kohaselt ei saa ta edastada komisjonile teavet, mis puudutab sõjavarustuse importi ja seega liikmesriigi julgeolekut, ning et sellest tulenevalt ei ole ta kohustatud komisjonile kõnesolevat tollimaksu üle kandma.

38 Komisjon leiab, et norme, mis näevad ette kõrvalekaldumisi või erandeid, nagu seda on eeskätt EÜ artikkel 296, tuleb tõlgendada kitsalt. Seega, kui asjassepuutuv liikmesriik, kes väidab, et see artikkel kuulub kohaldamisele, soovib kalduda kõrvale ühenduse tolliseadustiku artiklist 20, kus on ära toodud EÜ artiklis 26 sätestatud tollimaksuga maksustamise üldpõhimõte, peab ta tõendama, et on täitnud kõik EÜ artiklis 296 ette nähtud tingimused.

39 Ühtlasi on komisjon seisukohal, et ainult see asjaolu, et tooted on ära toodud nõukogu 15. aprilli 1958. aasta otsuses 255/58 kehtestatud loetelus, millega määratakse kindlaks

tooted, mille suhtes võib EÜ artikli 296 lõike 1 punkt b kohaldamisele kuuluda, ei ole piisav, et tagada selle sätte kohaldatavust, kuna selles sättes on ette nähtud, et täidetud peavad olema kõik selles mainitud tingimused.

40 Komisjon väidab, et järelikult peab Saksamaa Liitvabariik konkreetselt ja üksikasjalikult tõendama, et käesolevas kohtuasjas käsitletava impordi maksustamine tollimaksuga ähvardab tema olulisi julgeolekuhuve.

41 Niisuguste tõenditena ei saa käsitleda liikmesriigi üldisi avaldusi, mille kohaselt on kaitsevõime tema julgeolekupoliitika oluline osa ning et kohustus tasuda kõnesolevalt varustuselt tollimaksu kahjustaks märkimisväärselt rahvusvahelist koostööd, mis on tema kaitsepoliitika seisukohast möödapääsmatu. Sama kehtib viidete osas rahvusvahelistes konventsioonides sisalduvatele konfidentsiaalsusklauslitele ja sõjalistele saladustele, mis takistavad ühenduse tollivaldkonna õigusnormide kohaldamist. Kuna teised liikmesriigid on sõjavarustuse impordi tollimaksuga maksustanud ning kannavad vastavad summad üle, kinnitab see, et seda tüüpi varustuse maksustamine on täiesti võimalik.

42 Komisjon on seisukohal, et ühenduse tollirežiimi toimimine tagab käsitletava teabe konfidentsiaalsuse. Pealegi, kuna selle režiimi kohaldamine on liikmesriikide ametiisikute ülesanne, on Saksamaa Liitvabariigi olulised julgeolekuhuvid tagatud.

43 Mis puudutab Saksamaa Liitvabariigi argumenti, mille kohaselt relvastuse impordiga seotud kulutuste suurenemine kahjustab tema kaitsevõimet, siis märgib komisjon, et liikmesriik ei ole niisuguse kahjustamise tõendamiseks konkreetseid andmeid esitanud. Vastupidi, aastal 2004 tehtud ainus, viiele aastale vastav tollimaksu ülekanne ei tundu olevat kõnesoleva liikmesriigi poolt kaitsevaldkonnas tehtavaid jõupingutuste tulemusi kahjustanud.

44 Komisjon rõhutab, et ei saa pidada vastuvõetavaks, et liikmesriik vabastab sõjavarustuse impordi tollimaksust, et vähendada kulutusi sõjavarustusele, kuna see näitab, et liikmesriik ei täida ühenduse eelarve solidaarse kaasfinantseerimise kohustusi.

45 Komisjon rõhutab selles osas, et kõnesolev Saksamaa Liitvabariigis kehtiv tollimaksuvabastus tekitab ühenduse eelarvesse antava panuse seisukohalt liikmesriikide ebavõrdsuse. Sellise maksuvabastuse tulemusena vähenevad ühenduse tavapärased omavahendid, mida saab kompenseerida üksnes siseriiklikule kogutoodangule (SKT) vastavate vahendite suurendamisega, mis kohustusena jaguneb kõigi liikmesriikide vahel.

46 Komisjon rõhutab, et Saksamaa Liitvabariigi argumendid, mis puudutavad tollideklaratsioonis edastatud teabe avalikuks saamise ohtu ning kartust, et ühenduse institutsioonid võivad kontrollimenetluse tulemusena sõjalisi saladusi ohustada, on ainetud.

47 Määrus nr 150/2003 nägi ette, et liikmesriigid teavitavad komisjoni sõjavarustuse tellimuste mahust. Seega on üllatav, et Saksamaa Liitvabariik tugineb ühenduse omavahenditega seotud vaidluses olulistele julgeolekuhuvidele, mis takistavad omavahendite laekumiseks vajaliku teabe edastamist.

48 Lisaks ei ole niisugune seisukoht komisjoni sõnul ühildatav asjaoluga, et Interneti vahendusel on igaühel võimalus jõuda teabeni, mis puudutab näiteks antud valdkonnas sooritatud ostudeks tehtud kulutuste summat. Selline teave, mis on tutvumiseks vabalt kättesaadav, on oluliselt üksikasjalikum kui teave, mis on vajalik klassifitseerimiseks ühise tollitariifistiku alusel ja omavahendite ülekandmiseks.

49 Komisjon leiab, et põhjendatud ei ole Saksamaa Liitvabariigi argument, mis tugineb asjaolule, et määruse nr 150/2003 vastuvõtmisele eelnenud läbirääkimised ja sama liikmesriigi suhtes algatatud liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse lõpetamine aastal 1984 tekitasid kõnesoleval liikmesriigil õiguspärase ootuse, et ta võib mõistlikult eeldada, et juba nende aastate vältel, mil kõnesolev määrus on ettevalmistamisel, võib ta teatavat sõjavarustust importida tollimaksuvabalt.

50 Komisjon täpsustab, et määrus nr 150/2003 kuulub kohaldamisele alates 1. jaanuarist 2003 ning et ta oli selle vastuvõtmisega seotud aruteludel kinnitanud kõnesoleva tollimaksu tasumise kohustust eelneva perioodi osas, nii et selle määruse vastuvõtmine ei anna alust teha järeldust õiguspärase ootuse kaitse osas. Pealegi põhineb määrus EÜ artiklil 26, mitte EÜ artiklil 296.

51 Samuti ei saa kaitstavat õiguspärast ootust tuletada konkreetse liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse lõpetamisest aastal 1984, kuna komisjonil on EÜ artikli 226 alusel ulatuslik diskretsiooniõigus, mis võimaldab tal otsustada eeskätt seda, kas liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse algatamine või selle jätkamine on otstarbekas.

52 Saksamaa Liitvabariik vastab, et käesoleval juhul on EÜ artikli 296 lõike 1 kohaldamise tingimused täidetud. Ta leiab, et juba selle sätte sõnastusest nähtub, et asutamislepinguga on soovitud anda liikmesriikidele laiaulatuslik kaalutlusõigus meetmete osas, mida nad võtavad riigi oluliste julgeolekuhuvide kaitsmise eesmärgil ning mis puudutavad tooteid, mille suhtes kohaldatakse kõnesoleva sätte lõike 1 punkti b. Seega võimaldab EÜ artikli 296 lõike 1 punkt b liikmesriikidel kalduda EÜ artiklist 26 ja ühenduse tolliseadustikust kõrvale juhtudel, kui tegemist on niisuguse varustuse impordiga, mis on mõeldud spetsiaalselt sõjaliseks otstarbeks ja kui selle impordi eesmärk on kaitsta asjassepuutuva liikmesriigi või liikmesriikide olulisi julgeolekuhuve.

53 Saksamaa Liitvabariik lisab, et ta ei ole kohustatud kogu sõjavarustuse importi tollimaksuga maksustama ning seega ei saa tegemist olla määruse nr 1552/89 või määruse nr 1150/2000 artiklite 2 ja 9–11 rikkumisega. Niisugust kohustust tegelikult ei eksisteeri, kuna ühelt poolt ei ole ühenduse õiguses nähtud ette üldist kohustust sõjavarustuse maksustamiseks tollimaksuga, ning teiselt poolt on kõnesoleva varustuse imporditollimaksuga maksustamine vastuolus Saksamaa Liitvabariigi oluliste julgeolekuhuvidega.

54 Kostja on pealegi seisukohal, et komisjonil ei ole enam õigust taotleda liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamist sõjavarustuse impordi tollimaksust vabastamise osas, kuna ta andis mõista, et selles küsimuses algatatud liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlus on aastal 1984 lõpetatud, ja seega pole tal nüüd enam – olukorra muutumatust ning määruse nr 150/2003 ettevalmistamist arvestades – õigust algatada uut menetlust, mille eesmärk on sanktsioneerida käitumist, millega ta on senini nõustunud või mida ta on talunud. Tegelikult ei ole liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse „ajutise" lõpetamise mehhanismi ühenduse õiguses ette nähtud. Saksamaa Liitvabariigi sõnul oleks komisjon pidanud tema suhtes algatatud liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlust kas jätkama või selle lõpetama, mitte seda 17 aastaks katkestama.

55 Saksamaa Liitvabariik rõhutab, et enne määruse nr 150/2003 jõustumist ei näinud ükski konkreetne menetlusõigusnorm ette sõjavarustuse impordi tollimaksuga maksustamist ega selle maksu sissenõudmise kontrolli, mis tõendab, et ühenduse õigusnormidest ei tulenenud kohustust kõnesoleva tollimaksu tasumiseks.

56 Kõnesoleva liikmesriigi sõnul mõjutab sõjavarustuse impordi suhtes tollimaksu kehtestamine või vastav tollimaksuvabastus relvade, laskemoona ja sõjavarustuse kaubandust. Kui kõnesoleva tollimaksu kehtestamine piirab antud valdkonna kaubandust, vähendab selle tulemusena kaitseväe tegutsemisvõimet ja kahjustab liikmesriigi tegutsemisvabadust kaitseotstarbelise varustuse hankimisel, siis nimetatud maksu kehtestamata jätmine võimaldab laiendada kaubavahetust ning tõhustada relvastusealast koostööd EL lepingu artikli 17 mõttes.

57 Saksamaa Liitvabariik väidab ühtlasi, et komisjon on EÜ artiklis 296 mainitud „vajalikkuse" kriteeriumi tõlgendamisel liialdanud. See ei tähenda kohustust tõendada olulise kahju tekkimist olulistele julgeolekuvaldkonna huvidele, kui kaitsemeedet ei oleks võetud. Piisab, kui meede parandab julgeolekuolukorda ning lihtsalt on riigikaitselistel põhjustel vajalik.

58 Samuti ei luba konfidentsiaalsuskohustus Saksamaa Liitvabariigil komisjonile teavet edastada ning selle kohustuse eiramine võib kahjustada liikmesriigi huve seoses info turvalisusega. Pealegi ei tähenda EÜ artiklis 10 ette nähtud lojaalsuskohustus niisuguste ebaproportsionaalsete meetmete võtmist, nagu seda oleks spetsiifilise tolliprotseduuri kehtestamine.

59 Tollideklaratsioonis sisalduva teabe avalik töötlemine võib liikmesriikide olulisi julgeolekuhuve tõsiselt kahjustada. Ühenduse tolliseadustikus ette nähtud konfidentsiaalsusmeetmed on julgeoleku ja konfidentsiaalsusega seotud nõuete täitmiseks piisavad vaid juhul, kui liikmesriigil on õigus määratleda, millistel juhtudel on tegemist teabega, mis puudutab tema julgeolekut.

60 Saksamaa Liitvabariik väidab, et see, kui liikmesriik on vabastanud sõjavarustuse impordi tollimaksust EÜ artikli 296 alusel, ei riku ilmtingimata ühenduse solidaarsuse põhimõtet. Selle põhimõttega ei oleks kooskõlas see, kui liikmesriikidele, kel on antud valdkonnas suuremad kulutused, pandaks kohustus anda ühenduse eelarve rahastamiseks suurem panus.

61 Saksamaa Liitvabariik on seisukohal, et määruse nr 150/2003 vastuvõtmine kinnitab vajadust järgida liikmesriikide olulisi julgeolekuhuve ning õigust tugineda konfidentsiaalsusele, kui see on vajalik.

62 Saksamaa Liitvabariik märgib, et määruse nr 150/2003 alusel on teatavate relvade ja muu sõjaväevarustuse import kolmandatest riikidest tollimaksust vabastatud alates 1. jaanuarist 2003, st kuupäevast, mil mainitud määrus kohaldamisele kuulub. Seega on liikmesriigi huvid relvastuse impordi valdkonnas alates sellest kuupäevast kaitstud asjaomase määruse sätete alusel. Kõnesolev impordi tollimaksuvabastus oli liikmesriikide oluliste julgeolekuhuvide kaitsmise tagamiseks vajalik nii enne kui ka pärast seda kuupäeva. Pealegi – asjaolu, et komisjon tegi aastal 1988 ettepaneku nõukogu niisuguse määruse (EMÜ) vastuvõtmiseks, mis käsitleb teatavate relvade ja sõjaväevarustuse ajutist tollimaksust vabastamist (EÜT C 265, lk 9), kaldub tõendama, et ta oli teadlik asjaolust, et niisuguse impordi vabastamine tollimaksust on kõnesolevate huvide kaitsmiseks vajalik.

63 Liikmesriik järeldab, et alates selle ettepaneku tegemisest – kuigi vastav määrus, st määrus nr 150/2003 võeti vastu alles aastal 2003 – võisid liikmesriigid õigustatult järeldada, et otsusega 255/58 kehtestatud loetelus mainitud „spetsiaalselt sõjaliseks otstarbeks mõeldud varustuse" importi ei ole vaja tollimaksuga maksustada.

Euroopa Kohtu hinnang

64 Ühenduse tolliseadustik näeb ette, et niisugune kolmandatest riikidest pärinev sõjaliseks otstarbeks mõeldud varustus – nagu käesoleval juhul käsitletu – maksustatakse imporditollimaksuga. Vaidlusaluste imporditehingute toimumise ajavahemiku, st ajavahemiku 1. jaanuarist 1998 kuni 31. detsembrini 2002 osas ei olnud konkreetselt seda tüüpi varustuse impordi tollimaksust vabastamist ühenduse tollivaldkonna õigusnormides ette nähtud. Järelikult ei eksisteerinud selle ajavahemiku osas ka sõnaselget erandit, mis lubaks kõrvale kalduda kohustusest kanda pädevatele ametiasutustele üle ettenähtud maks vajadusel koos viivitusintressiga.

65 Pealegi võib asjaolust, et määrus nr 150/2003 näeb ette teatavate relvade ja muu sõjaväevarustuse imporditollimaksude peatamise alates 1. jaanuarist 2003, järeldada seda, et ühenduse seadusandja lähtus eeldusest, et enne seda kuupäeva kehtis kohustus nimetatud tollimaksu ülekandmiseks.

66 Pealegi ei ole Saksamaa Liitvabariik kunagi eitanud, et vaidlusalune import käsitletaval perioodil toimus. Kohtueelse menetluse toimumise ajal kandis ta kõnesoleva impordiga seoses omavahenditena üle 10 803 000 eurot, ilma et oleks selle summa osas eraldi välja toonud erinevaid importditehinguid ja erinevaid perioode.

67 Saksamaa Liitvabariik on vaidlustanud üksnes ühenduse õiguse kõnealustele omavahenditele, väites EÜ artiklile 296 tuginedes, et kohustus tasuda kolmandatest riikidest importditud sõjavarustuselt tollimaksu tekitab tema olulistele julgeoleku-huvidele tõsist kahju.

68 Kuigi Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on liikmesriikide ülesanne kehtestada asjakohased meetmed riigi sise- ja välisjulgeoleku tagamiseks, ei järeldu sellest siiski, et niisugused meetmed ei kuulu ühenduse õiguse kohaldamisalasse (vt selle kohta 26. oktoobri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-273/97: Sirdar, EKL 1999, lk I-7403, punkt 15, ja 11. jaanuari 2000. aasta otsus kohtuasjas C-285/98: Kreil, EKL 2000, lk I-69, punkt 15). Nagu Euroopa Kohus on juba varem nentinud, on sõnaselged erandid, mida saab kohaldada riigi julgeolekut mõjutada võivates olukordades, nähtud ette üksnes EÜ artiklites 30, 39, 46, 58, 64, 296 ja 297, mis käsitlevad selgelt määratletud erandjuhtusid. Nendest artiklitest ei saa tuletada seda, et asutamisleping kätkeb endas üldist erandit, millega välistatakse ühenduse õiguse kohaldamisalast kõik riigi julgeolekuga seotud põhjustel võetavad meetmed. Kui nõustuda, et niisugune erand on olemas, olenemata asutamislepingus sätestatud erinõuetest, võib see kahjustada ühenduse õiguse siduvat laadi ja selle ühetaolist kohaldamist (vt selle kohta 11. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas C-186/01: Dory, EKL 2003, lk I-2479, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

69 Pealegi tuleb EÜ artiklites 296 ja 297 ette nähtud erandeid – nagu selgub väljakujunenud kohtupraktikast põhivabadustest tehtavate erandite kohta (vt eeskätt 31. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-503/03: komisjon *vs*. Hispaania, EKL 2006, lk I-1097, punkt 45; 18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-490/04: komisjon *vs.* Saksamaa, EKL 2007, lk I-6095, punkt 86, ja 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-141/07: komisjon *vs*. Saksamaa, EKL 2008, lk I-6935, punkt 50), – tõlgendada kitsalt.

70 Konkreetsemalt EÜ artiklit 296 puudutavas osas tuleb märkida, et kuigi selles artiklis on mainitud meetmeid, mida liikmesriik võib pidada vajalikuks, et kaitsta riigi olulisi julgeolekuhuve või teavet, mille avalikuks saamine on tema hinnangul vastuolus riigi huvidega, ei tule seda artiklit tõlgendada siiski nii, et sellega on antud õigus nendele huvidele viitamisega asutamislepingu sätetest kõrvale kalduda.

71 Pealegi on Euroopa Kohus seoses käibemaksuga 16. septembri 1999. aasta otsuses kohtuasjas C-414/97: komisjon *vs.* Hispaania (EKL 1999, lk I-5585) nentinud, et Hispaania Kuningriik rikkus liikmesriigi kohustusi, kuna ta ei tõendanud, et relvade, laskemoona ja spetsiaalselt sõjaliseks otstarbeks kasutatava varustuse impordi- ja ostutehingute vabastamine nimetatud maksust, mis on ette nähtud Hispaania õiguses, oleks õigustatud EÜ artikli 296 lõike 1 punkti b alusel tulenevalt vajadusest kaitsta kõnesoleva liikmesriigi olulisi julgeolekuhuve.

72 Järelikult peab EÜ artiklile 296 tugineda sooviv liikmesriik tõendama, et riigi oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks on vajalik kasutada selles artiklis ette nähtud erandit.

73 Neid kaalutlusi arvestades ei saa pidada vastuvõetavaks, et liikmesriik jätab täitmata ühenduse eelarve solidaarse rahastamisega seotud kohustused – kahjustades seega teisi liikmesriike, kes omalt poolt on käsitletava impordi suhtes tollimaksu kehtestanud ning kes selle maksu üle kannavad –, tuginedes selle põhjendamiseks sõjavarustusega seotud kulutuste suurenemisele selle tagajärjel, et imporditollimaksu kohaldatakse kolmandatest riikidest pärinevale varustusele.

74 Mis puudutab argumenti, mille kohaselt ei ole ühenduse tolliprotseduurid sellised, et nende puhul saaks olla tagatud Saksamaa Liitvabariigi julgeolek, arvestades eksportivate riikidega sõlmitud kokkulepetes sisalduvaid konfidentsiaalsusnõudeid, siis tuleb rõhutada, nagu märgib õigustatult komisjon, et ühenduse tollirežiimi kohaldamine on nii ühenduse kui liikmesriikide ametiisikute ülesanne ning ühtlasi kehtib nende suhtes tundlike andmete töötlemise korral kohustus hoida need konfidentsiaalsena, et kaitsta liikmesriikide olulisi julgeolekuhuve.

75 Deklaratsioonide puhul, mida liikmesriigid peavad regulaarselt koostama ja komisjonile edastama, ei ole pealegi eeldatav, et nende täpsusaste on selline, et see kahjustab vastavate liikmesriikide huve nii julgeoleku kui konfidentsiaalsuse valdkonnas.

76 Neil asjaoludel ning vastavalt EÜ artiklile 10, mis käsitleb liikmesriikide kohustust aidata kaasa komisjoni – kes peab tagama asutamislepingu sätetest kinnipidamise – ülesannete täitmisele, peavad liikmesriigid tegema mainitud institutsioonile kättesaadavaks dokumendid, mis on vajalikud, et kontrollida ühenduse omavahendite ülekandmise vastavust nõuetele. Siiski, nagu on kohtujurist oma ettepaneku punktis 168 märkinud, ei välista see kohustus seda, et liikmesriikidel oleks konkreetsetel üksikjuhtudel ja erandkorras võimalik EÜ artikli 296 alusel piiritleda edastatav info nii, et edastamisele kuluvad vaid teatavad osad konkreetsest dokumendist, või keelduda selle edastamisest üldse.

77 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes ei ole Saksamaa Liitvabariik tõendanud, et EÜ artikli 296 kohaldamiseks vajalikud tingimused oleksid täidetud.

78 Lõpuks, mis puudutab Saksamaa Liitvabariigi argumente, millega viimati nimetatu soovib tõendada, et tulenevalt komisjoni pikaajalisest tegevusetusest ning määruse nr 150/2003 vastuvõtmisest võis ta õigustatult eeldada, et komisjon ei algata käesolevat menetlust, kuna ta oli vaikimisi nõustunud antud valdkonnas eksisteeriva erandi

olemasoluga, siis tuleb meenutada, et komisjon ei ole üheski menetluse etapis oma põhimõttelisest seisukohast lahti öelnud.

79 Komisjoni kindel seisukoht määrust nr 150/2003 puudutavate läbirääkimiste käigus tehtud avalduses oli mitte loobuda nende tollimaksude sissenõudmisest, mis oleks tulnud üle kanda määruse jõustumisele eelneva perioodi osas, ning jättis endale õiguse võtta vastu selle eesmärgi saavutamiseks vajalikke meetmeid.

80 Eeltoodust tuleneb, et kuna Saksamaa Liitvabariik keeldus arvutamast, tuvastamast ja komisjonile kättesaadavaks tegemast omavahendeid seoses sõjavarustuse impordiga ajavahemikul 1. jaanuarist 1998 kuni 31. detsembrini 2002, ning keeldus maksmast viivitusintressi kõnesolevate omavahendite komisjonile kättesaadavaks tegemata jätmise eest, siis on nimetatud liikmesriik rikkunud kohustusi, mis tulenevad määruse nr 1552/89 artiklitest 2 ja 9–11 ning määruse nr 1150/2000 artiklitest 2 ja 9–11.

Kohtukulud

81 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud kandma kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Saksamaa Liitvabariik on kohtuvaidluse sisuliselt kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

82 Sama artikli lõike 4 esimese lõigu alusel kannavad Taani Kuningriik, Kreeka Vabariik ja Soome Vabariik kui menetlusse astunud liikmesriigid ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Kuna Saksamaa Liitvabariik keeldus välja arvutamast, tuvastamast ja Euroopa Komisjonile kättesaadavaks tegemast omavahendeid, mis seondusid sõjavarustuse impordiga ajavahemikul 1. jaanuarist 1998 kuni 31. detsembrini 2002, ning keeldus maksmast viivitusintressi kõnesolevate omavahendite Euroopa Komisjonile kättesaadavaks tegemata jätmise eest, siis on nimetatud liikmesriik rikkunud kohustusi, mis tulenevad nõukogu 29. mai 1989. aasta määruse (EMÜ, Euratom) nr 1552/89, millega rakendatakse ühenduse omavahendite süsteemi käsitlev otsus 88/376/EMÜ, Euratom (muudetud nõukogu 8. juuli 1996. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 1355/96) artiklitest 2 ja 9–11 ning nõukogu 22. mai 2000. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1150/2000, millega rakendatakse ühenduse omavahendite süsteemi käsitlev otsus 94/728/EÜ, Euratom, artiklitest 2 ja 9–11.**

2. **Mõista kohtukulud välja Saksamaa Liitvabariigilt.**

3. **Jätta Taani Kuningriigi, Kreeka Vabariigi ja Soome Vabariigi kohtukulud nende endi kanda.**

Allkirjad